

معرفی و نقد کتاب

جوان مسلمان و دنیای متجدد

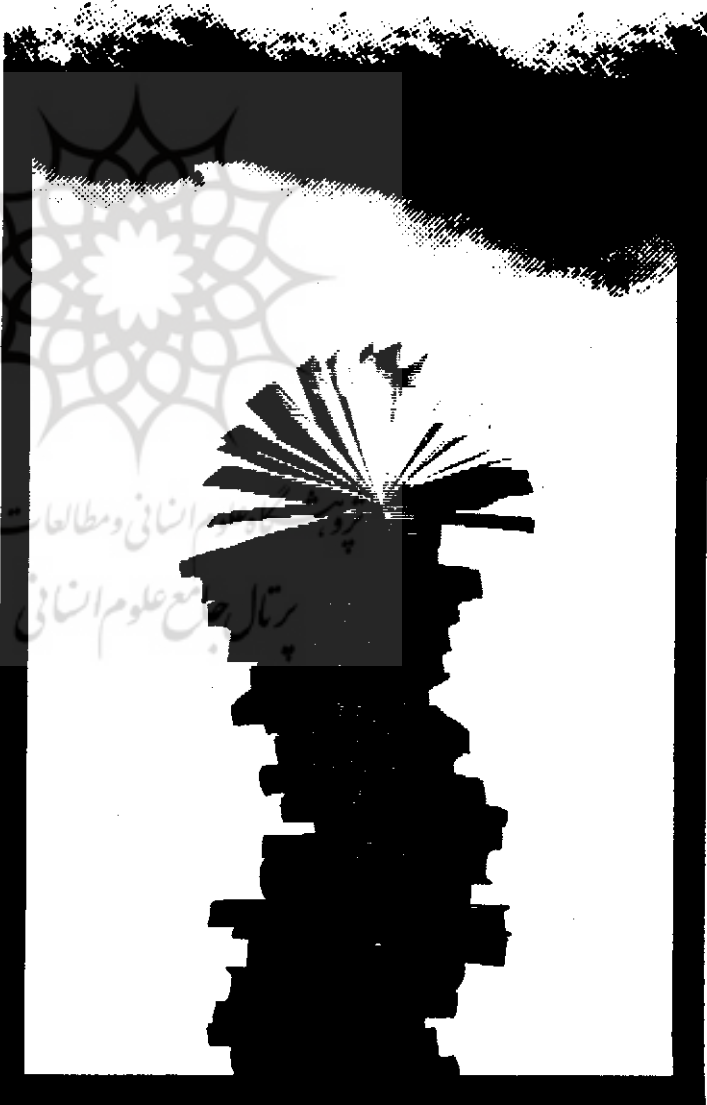
نویسنده: سید حسین نصر

مترجم: مرتضی اسعدی

ناشر: طرح نو

چاپ اول ۱۳۷۳

اصل کتاب جوان مسلمان و دنیای متجدد به زبان انگلیسی است. چنانکه نویسنده متذکر شده است یک نیکوکار عرب خواسته است، کتابی نوشته شود تا جوانان مسلمانی که برای تحصیل به غرب می‌روند، بتوانند به آن رجوع کنند و «آنان را در دنیای بسیار پر تلاطم و پیچیده متجدد رهنمون باشد و تجدد را که در غرب آغاز شد و رشد و نمو کرد و اخیراً به سایر قاره‌های جهان گسترش یافته است به آنان بشناساند...» در پذیرفتن وظیفه‌ای آنچنان خطیر، راقم سطور کوشید تا با زبانی ساده‌تر و بدون مدد طلبیدن از زیرنویس و حواشی متنی تهیه کند که خواننده‌های جوانی که در پایان دوره دبیرستانی یا در سطوح عادی دانشگاهی هستند، بتوانند از آن به آسانی استفاده کنند. طبعاً مخاطب نگارنده گروهی خاص از مسلمانان جوان مانند ایرانی یا ترک یا عرب نبوده، بلکه به طور کلی دانشجویان مسلمانی بوده که به رغم اختلافات فرهنگی و نژادی همگی در دین اسلام و تمدن و معارف اسلامی شریکند... گر چه از آنجا که ایران همواره کانون اصلی معارف اسلامی بوده، طبعاً اشاره به دانشمندان ایرانی در متن کتاب فراوان است» (صص هفت و هشت،

کتاب شامل سه بخش است، عنوان بخش اول پیام اسلام است. در این بخش از اسلام، قرآن، حدیث، وحی و مسائل خدا و انسان و جهان و معاد و معنویت و همچنین از بسط علوم و ادبیات در عالم اسلام و از وضع عالم اسلام در دورانی جدید بحث شده است.

در بخش دوم که عنوانش ماهیت دنیای متجدد است، از دین در غرب جدید و از فلسفه و تکنولوژی و اوضاع سیاسی و اقتصادی و آموزش و پرورش و سیره زندگی جدید و هنر غربی سخن به میان آمده است. بخش سوم ختم کلام و متضمن پاسخ به معارضه‌های جدید یعنی پاسخ اسلامی به دنیای متجدد است. در آخرین صفحه کتاب می‌خوانیم که «اسلام یک واقعیت زنده است، در حالی که دنیای متجدد نیز در حال حاضر به رغم از هم گسیختگی‌اش از درون هنوز نیروی قدرتمندی است که باید در ساحت تاریخ، آن را به حساب آورد. بنابراین برای مسلمانان... امکان ندارد که بدون پاسخ دادن به چالش‌های دنیای متجدد بتوانند به عنوان آحاد و افراد منفرد یا اعضای یک تمدن عظیم و امت رسول‌الله (ص) مسلمان بمانند. لذا بایستی دنیای متجدد را عمیقاً و هوشمندانه بشناسد و به چالش‌های آن فراتر از واکنش‌های صرفاً ناشی از شور و احساس پاسخ‌هایی بدهند که مستظهر به درک تمامیت سنت اسلامی و مبتنی بر شناخت درست دنیای متجدد باشد.» (ص ۳۹۸).

به قول مترجم کتاب گرچه «این آخرین سخن از این زمینه (زمینه برخورد جهان اسلام با غرب جدید) نخواهد بود، جوان مسلمان و دنیای متجدد یکی از خوانندگانی‌ترین آثار در این زمینه است» و نکته آخر اینکه کتاب به صورتی بسیار پاکیزه و نفیس چاپ شده است.

مکتب تفکیک

ضمیمه تاریخ و فرهنگ معاصر (ویژه نامه ۱)

نویسنده: محمدرضا حکیمی

ناشر: مرکز بررسی‌های اسلامی

قم ۱۳۷۳، ۳۶۵ صفحه، ۴۰۰۰ ریال

دو سال پیش یکی از شماره‌های کیهان فرهنگی به «مکتب تفکیک» اختصاص یافت و رساله استاد محمدرضا حکیمی در آن درج شد. از مدت‌ها پیش وعده انتشار کتابی به نام شیخ مجتبی قزوینی و مکتب تفکیک داده شده بود و وقتی آن رساله منتشر شد کسانی آن را به جای کتاب شیخ مجتبی گرفتند و البته چنین نبود. اخیراً آن رساله قدری تفصیل پیدا کرده و مطالبی به آن ملحق شده و به صورت کتابی به نام مکتب تفکیک منتشر شده است. نویسنده گرامی در صفحات ۷۴ و ۷۵ این کتاب توضیح می‌دهد که «چون کسانی بسیار گاه با تأکید و اصرار از مکتب تفکیک و موضوع آن جوای می‌شوند و به نوشتن در این باره رغبت می‌کنند و روشن شدن ابعاد این مکتب را لازم می‌شمرند ولی کمتر فرصتی یافته‌ام تا در این باره چیزی مفصل مطرح سازم. می‌خواهم در این نوشته ادای وظیفه کنم... و چون معلوم نیست برای جمع و تدوین کتابی جامع درباره مکتب تفکیک فرصتی پیش آید و توفیق نوشتن کتاب شیخ مجتبی قزوینی و مکتب تفکیک نصیب گردد، بهتر می‌یابم که فهرستی از آن کتاب و مسائل و مباحثی که در نظر بود، در آن کتاب بیاوریم، در همین جا ثبت کنیم

اجابت فاضلان و اغتنام فرصت را... و اینک آن فهرست یعنی فهرست مسائل و مباحث و مطالب و موضوعاتی که تحقیق عمیق و ژرف‌نگاری گسترده درباره یکایک آنها ضرورت قطعی دارد. (و در این ضمن روشن می‌گردد که تحقیق و تبیین معارف بدون تحقیق در باب این مسائل تقلید است، نه تحقیق و پذیرش است، نه شناخت و محفوظات است نه معلومات)... و آنگاه فهرست را که مشتمل بر ۱۰ مقدمه و ۴۵ بخش و یک خاتمه است در ۴۹ صفحه می‌آورد.

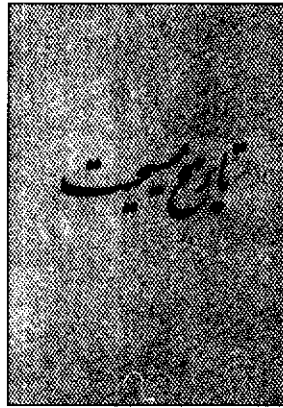
در صدر این فهرست آمده است که «مسائل تاریخی و تحقیقی و علمی که پژوهش درباره آنها یک ضرورت علمی و دینی است و ترک این پژوهش مستلزم جهل است به حقایق و قرار دادن غیر علم به جای علم».

با مطالعه فهرست مزبور اولاً حکم نویسنده در باب ضرورت تحقیقی که پیشنهاد شده است موجه به نظر می‌آید؛ ثانیاً معلوم می‌شود که چرا نوشتن کتاب شیخ مجتبی به تأخیر افتاده است. البته اگر استاد حکیمی به تنهایی بخواهد چنین کتاب بزرگی بنویسد که شاید تعداد مجلدات آن به بیست و حتی سی برسد، سالهای سال طول می‌کشد. ثالثاً این پرسش پیش می‌آید که آیا مؤسسات بزرگ پژوهشی نمی‌توانند امکانات لازم در اختیار صاحب این طرح پژوهشی منقح و دقیق و مهم و اساسی و ضروری بگذارند و عده‌ای از فضلا و پژوهندگان قلمرو فرهنگ با ایشان همکاری کنند تا این پژوهش انجام شود. من اگر قدرت و اختیار داشتم در فراهم آوردن امکانات این تحقیق تردید نمی‌کردم. اگر کسانی این نگرانی را پیش آورند که این پژوهش جهت‌گیری خاصی دارد، در آن با فلسفه و عرفان مخالفت می‌شود. اولاً این تحقیق دامنه بسیار وسیع دارد و شامل یک دوره تاریخ عقاید و سیر فلسفه می‌شود و اهل عرفان و فلسفه هم باید در آن سهیم و شریک باشند. ثانیاً به فرض اینکه چون و چرایی در باب بعضی فلسفه‌ها بشود، اهل نظر که نباید از این بابت نگرانی به خود راه دهند. آقای حکیمی نوشته‌اند: «سنخ

برخورد «مکتب تفکیک» با فلسفه غیر از سنخ برخورد کسانی از نوع ابو حامد غزالی است. مکتب تفکیک مکتبی است معتقد به ضرورت علم اصول و مبانی قویم اجتهاد و ضد اختیاریگری.

مکتب تفکیک موجودیت فلسفه اسلامی را می‌پذیرد و در عین اینکه اندیشه «فلسفه پویا» را مردود نمی‌شمارد، فتوا به حذف فلسفه موجود نمی‌دهد و بر خواندن و داشتن آن برای واجدان شرایط تأکید می‌کند و مدرّسان و استادان و مؤلفان را مورد احترام قرار می‌دهد و طلاب و دانشجویان آن را عزیز می‌شمارد. من این سخن را از مرد بزرگی که ندیده‌ام نام هیچ بزرگی را به زشتی ببرد و به علم و عالمان احترام می‌گذارد، می‌پذیرم و به هیچ‌وجه نگران نیستم که مبادا در کتابی که می‌نویسد در یک مطلب فلسفه که مورد قبول من است چون و چرا کند. اگر کسی بگوید که میان دین و فلسفه نسبت ملازمت نیست، باید سخنش را شنید. البته من در این تفکیک، تفکیک دیگری را پیش می‌آورم و آن تفکیک عرفان و تصوّف از فلسفه است زیرا حکم این دو یکی نیست و این یک مسئله مهم است که بدانیم آیا تصوّف نظری تحت تأثیر فلسفه بوده است؟ چنانکه می‌دانیم فیلسوف از آن حیث که فیلسوف است التزام به وحی ندارد، اما عارف خود را پیرو و شاگرد پیامبر گرامی و اوصیاء کرام او می‌داند. در اینجا مسئله تأویل پیش می‌آید و بگذاریم این مسئله به صورت جدی مطرح شود.

عجالتاً بگویم که کتاب مکتب تفکیک یکی از خواندنی‌ترین کتب انتشار یافته در سالهای اخیر است و تمام کسانی که به نهضت‌های فکری قرن اخیر توجه دارند، آن را با علاقه می‌خوانند. در باب شیوه تألیف و سبک نگارش نویسنده آن چیزی نمی‌گویم، آقای حکیمی نیاز به تعریف و تمجید ندارد.

تاریخ مسیحیت

The Oxford History of Christianity John Mcmanners

به کوشش و انتخاب: جان مک‌مانرز
ناشر: انتشارات دانشگاه آکسفورد
سال چاپ: ۱۹۹۰

کتاب تاریخ مسیحیت مجموعه مقالاتی است که جان مک‌مانرز، استاد تاریخ دانشگاه آکسفورد، گردآورده و آنها را در یک مجلد که جامع تاریخ مسیحیت از آغاز تاکنون است، منتشر نموده است. این محقق تاریخ، خود آثاری درباره تاریخ اروپا و فرانسه تحریر نموده و یکی از کتب او به نام مرگ و روشنگری به‌عنوان یکی از ده کتاب برگزیده مجله تایمز در سال ۱۹۸۱ انتخاب شده است.

کتاب حاضر مشتمل بر سه بخش با نوزده فصل است. در آخر کتاب صفحاتی به کتاب‌شناسی مسیحیت، تاریخ‌شمار آن و نیز فهرست اسامی و لغات کلیدی مندرج در کتاب، اختصاص داده شده است. گردآورنده ابتدا تاریخ مسیحیت را در سه مقطع تقسیم کرده و سپس مقالات را برحسب این تقسیم‌بندی در یک سیر تاریخی طبقه‌بندی نموده است. هر مقاله که فصلی از کتاب را تشکیل می‌دهد، در دوره تاریخی مربوط به خود جای داده شده است. بخش‌های سه‌گانه کتاب عبارتند از:

بخش اول: مسیحیت از ابتدا تا سال ۱۸۰۰

میلادی

در ذیل تقسیم‌بندی این مرحله تاریخی، مقالاتی با عناوین زیر به چشم می‌خورد که فصول ۱ تا ۹ کتاب را به خود اختصاص داده است.

۱ - جامعه نخستین مسیحی

۲ - از قلمرو رومی تا تسلط بربرها (۳۳۰-۷۰۰ م)

۳ - غرب، دوران قبول مسیحیت (۷۰۰ تا ۱۰۵۰)

۴ - مسیحیت شرق

۵ - مسیحیت و اسلام

۶ - تمدن مسیحی (۱۰۵۰-۱۴۰۰)

۷ - دوران پاپانی قرون وسطای مسیحیت و تجدید بنای آن (۱۴۰۰-۱۶۰۰ م)

۸ - عصر روشنگری، سکولار و مسیحی (۱۶۰۰-۱۸۰۰)

۹ - توسعه و بسط مسیحیت (۱۵۰۰-۱۸۰۰)

(دو مقاله آخر را خود گردآورنده، نوشته است.)

بخش دوم: مسیحیت از سال ۱۸۰۰ به بعد

فصول این بخش به چگونگی حضور

مسیحیت در مناطق مختلف جهان

اختصاص دارد و نویسندگان از روند

تاریخی شکل‌گیری مسیحیت و چگونگی

قبول آن از سوی مردم این سرزمینها، اصول

حاکم بر باورهای دینی هر یک از این مناطق

و آمیختگی این اصول با فلسفه و عرف

محلّی و آیین و مناسک ویژه مسیحیان

نقاط مختلف جهان، از منظر علم نوین

تاریخ، سخن می‌رانند و به ویژه به کیفیت و

کمیت گسترش مسیحیت می‌پردازند.

عناوین فصول مربوط به این بخش عبارتند

از:

۱۰ - بریتانیای کبیر و اروپا

۱۱ - آمریکای شمالی

۱۲ - آمریکای لاتین

۱۳ - آفریقا

۱۴ - آسیا

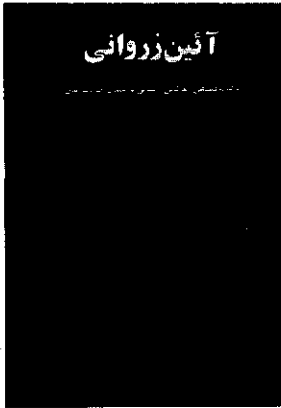
۱۵ - کلیسای ارتدکس اروپای شرقی

بخش سوم: مسیحیت و فردا

فصول ۱۶ تا ۱۹ بخش سوم کتاب به

پیش‌بینی وضعیت مسیحیت در آینده

می‌پردازد و نویسندگان این مقالات در

«هانس هالم» در بخش اول کتاب به بررسی تاریخ شیعه می‌پردازد. وی ضمن اشاره به ولایت و امامت دوازده امام شیعه و اوضاع اجتماعی دورانهای امامت هر یک از اسامان معصوم سعی بر آن دارد که خواننده غربی را از واقعیت شکل‌گیری مذهب تشیع در روند تاریخ اسلامی آگاه نماید. هدف اصلی در این کتاب ارائه تصویری ایده‌آل در مقابل تصویر منفی که درباره شیعیان رواج یافته نیست، بلکه این کتاب می‌خواهد اطلاعات واقعی را جایگزین موهومات کند.

در بخش دوم کتاب نویسنده به منشاء پیدایش مراسم عاشورا، گزارشهای اروپایی از زمان صفویه، مرثیه خوانی و سینه‌زنی می‌پردازد و در بخش سوم به بحث درباره حکومت خبرگان، مبانی فقه شیعه، مرجعیت تقلید و مسائل حکومتی اسلام معاصر می‌پردازد.

هر چند که موضوع خاص کتاب در مورد مذهب تشیع است اما به دلیل اینکه انقلاب اسلامی بخشی از تاریخ اسلام شیعه است، این ارتباط در موضوع اصلی کتاب مطرح گردیده است. از همین مؤلف در سال ۱۹۸۸ کتاب دیگری به نام شیعه انتشار یافته است.

آیین زروانی

نویسنده: دکتر مسعود جلالی مقدم
تهران، پاییز ۱۳۷۲، ۵۳۰۰ ریال

این کتاب در شش گفتار که روی هم‌رفته مشتمل بر نوزده فصل اصلی و یک فصل تکمیلی و یک ضمیمه است. چنانکه از نامش برمی‌آید پژوهشی است در آیین زروانی. نویسنده سعی کرده است که با رجوع به آثاری که محققان و پژوهندگان بزرگی مثل زینر پرداخته‌اند، پژوهش در این زمینه را تا جایی که می‌تواند پیش ببرد. کتاب آقای دکتر جلالی لااقل از دو جهت نسبت به آثار مشابه ممتاز است: یکی اینکه در آن آیین زروانی با تلقی فلسفی و عرفانی بیان شده و دیگر اینکه کوشش شده است تا

سددند تا حدسیات خود را در خصوص وضعیت تاریخی، اعتقادی و اجتماعی یکی از امتیازات کتاب تاریخ مسیحیت این است که تاریخ، جغرافی و فلسفه مسیحیت را از ابتدا تاکنون به طور یکجا ملحوظ نموده است و سخن آخر آنکه نویسندگان مقالات از استادان و محققان صاحب نام می‌باشند.

مسیحیت در آینده، از دیدگاه تاریخی بیان نمایند و مسیحیت را با متغیرهای جهان‌نو مورد سنجش قرار دهند.

این مطالب در فصول زیر به این شکل عنوان‌بندی شده‌اند:

- ۱۶ - مسیحیان به چه ایمان و عقیده دارند؟
- ۱۷ - تصویر و نمایش جامعه مسیحیت
- ۱۸ - وجدان مسیحی
- ۱۹ - آینده مسیحیت

تشیع، دین و انقلاب

نویسنده: هانس هالم

ناشر: س. ه. بک - مونیخ

سال انتشار: ۱۹۹۴، ۱۹۵ صفحه

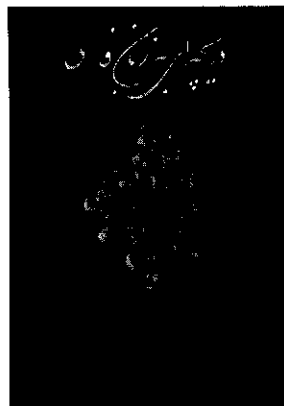
اخیراً کتابی از پرفسور «هانس هالم» استاد تاریخ اسلام در دیارتمان شرق‌شناسی دانشگاه توینگن با نام اسلام شیعی، از دین به انقلاب از سوی انتشارات س. ه. بک - مونیخ به چاپ رسیده است.

در پیشگفتار کتاب آمده است: «... از هنگامی که مرد انقلابی ایران، [امام] خمینی از عراق تبعید شد و در اکتبر ۱۹۷۸ در نوفل لوشاتو در نزدیکی شهر پاریس اقامت گزید و از آنجا مبارزه خود را علیه رژیم شاه آغاز کرد، ما هر شب بر صفحه تلویزیون شاهد تصاویر مختلف و ارائه گزارشهای متعدد درباره شیعه شدیم. تصویری که از شیعه و اسلام شیعی در رسانه‌های جمعی در غرب وجود دارد - همانطور که انتظار می‌رود - عمدتاً تحت تأثیر رویدادها و حوادث انقلاب ایران و تحولات سیاسی جمهوری اسلامی ایران است که بلافاصله پس از تأسیس به مخالفت با غرب پرداخت...»

آراء و عقاید تشکیل‌دهنده مذهب مزبور با نظمی در خور بیان شود. لکن ... «هیچ‌گاه از نظر دور نمانده که آیین زروانی یک طریقه دینی بوده است، با اساطیر و تعابیر خاص آن». با توجه به اینکه اطلاع ما در باب فرهنگ و تفکر در ایران پیش از اسلام اندک است و ما معمولاً توجه چندانی به آن نداریم (و نویسنده از این بابت شکوه دارد و حق هم با اوست) مطالعه تحول اعتقادات دینی ایرانیان و بیان اختلافات فرقه‌ها بسیار مغتنم است.

بنابر پژوهش نویسنده، «لااقل سه طریقه را در دین مزدایی باید از هم تمیز داد: آیین زرتشت که تعلیمی یکتاپرستانه است. راه سنتی دین مزدایی که در اصطلاح غربیان ارتدکس نیز نامیده می‌شود و مراد از آن مذهبی است مبتنی بر ثنویت و تکریم ایزدان و وفادار به تمامی متون اوستایی (و بالاخره) کیش زروانی که در پرستش مزدا و وفاداری به اوستا با طریقه سنتی مزدایی متحد است اما بنای آن بر مبدا واحدهایی است. پس استفاده از واژه‌های مزدایی و زروانی برای دو گونه اخیر ... دقیق نیست زیرا مذهب زروانی جدا از مزدپرستی دین مزدایی نیست و بهتر آنکه دو مذهب مورد بحث از دین مزدایی را مزدایی سنتی و مزدایی زروانی بنامیم و بحث اخیر هدف این دفتر است.» (صفحه ۳ دیباچه)

مطالعه این پژوهش را به همه کسانی که به تاریخ تفکر دینی و امور اعتقادی توجه و علاقه دارند سفارش می‌کنیم.

دریچه‌ای به زبان فارسی

نویسندگان: دکتر یدالله ثمره و پروفیسور رستم اف
ناشر: انتشارات بین‌المللی الهدی
نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۷۳

برای مسافری که در جستجوی مراکز فرهنگ و تمدن ایرانی به آسیای میانه پای می‌نهد، در و دیوار گواهی می‌دهد که این خطه روزگاری مهد فرهنگ اسلامی و ایرانی بوده است. کتیبه‌های مساجد و مدارس به زبان و خط پارسی حکایتگر حضور زنده فرهنگ این زمین در این دیار است؛ نامها ایرانی است و موزه‌های انباشته از آثار ایرانی و گنجینه‌های نسخ خطی، گذشته فرهنگ مکتوب ایرانی را در خود جای داده‌اند.

در میان تحولاتی که در دهه اخیر حادث شد، جدیدترین و مهمترین آنها فروپاشی اردوگاه شرق بود. این فروپاشی برای ایران که مرزی طولانی با این سرزمین دارد حایز اهمیت بسینار است. اما این «اهمیت بسیار» تنها نشأت گرفته از مرزهای گسترده نیست، ایران بخشی عمده از هویت تاریخی خود را در این سرزمینها جسنجوی می‌کند. دست‌اندرکاران سیاستهای فرهنگی جمهوری اسلامی در پی تحولات حادث شده در برنامه‌های فرهنگی خود و به خصوص این بخش از جهان تجدیدنظر نمودند و فصلی جدید در

روابط فرهنگی پدید آمد که گستردگی آن با آنچه قبل از این می‌گذشت قابل قیاس نبود. رفت و آمدهای فرهنگی فزونی گرفت، کرسیهای ایرانشناسی و زبان فارسی تأسیس شد و کرسیهای کم رونق دوباره جان گرفت، تجدید حیات دوباره کشوری پارسی زبان از پیامدهای عمده این تحول محسوب می‌شود.

پا گرفتن کرسیهای ایرانشناسی و زبان فارسی جدید و فعال شدن کرسیهای کم رونق یا تعطیل شده پیشین کوششهایی را می‌طلبید که خورای این همه شور و شوق راستین باشد، باید اعتراف نمود که کارهای صورت گرفته از جانب ما در جریان حادث شده جوابگوی نیازها نبوده موقعیت جغرافیایی و فرهنگی، قدمت روابط، اشتراکات فرهنگی به ایران موفقیتی ممتاز بخشیده است. واقع امر این است که فضای ایجاد شده برای ایران بیش از هر کشور دیگری مثمرتر است.

در دیدارهایی که در دوران تصدی دبیری شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی با استادان زبان و ادبیات فارسی و ایرانشناسی داشتیم، لزوم تدوین و چاپ کتابهای درسی جهت تدریس در مراکز ایرانشناسی و کرسیهای زبان فارسی مکرر مورد تأکید قرار می‌گرفت. گرچه کتابهایی از ایام گذشته وجود داشت اما این کتابها به چند جهت مطلوب نبودند. نخست اینکه تدوین این کتابها به شیوه علمی صورت نگرفته است و بیشتر ملاحظات سیاسی در شکل‌گیری آنها دخالت داشته است. دوم اینکه تعدادی از این کتابها سالها قبل به رشته تحریر درآمده‌اند و حتی اگر به شیوه علمی تدوین شده باشند، نمایانگر جریانهای معاصر ادبی نیستند. سوم اینکه در پی فروپاشی شوروی و رویارویی مردم بعضی از جمهوریهایی تازه استقلال یافته با حکومت مرکزی سابق سیاستهای فرهنگی و اقتصادی اعمال شده از جانب کرملین اعتراض داشتند و هر آنچه که مهر تأیید روزگاران گذشته را بر پیشانی داشت، مقبول مردمی که به تازگی با مفهوم استقلال آشنا شده بودند، نبود؛ از همین روز به کتابهای آموزش زبان فارسی که در این حوزه وجود

داشت به دیده بعض و عناد نگریسته می‌شد. مجموعه این عوامل ضرورت تدوین کتاب آموزش زبان فارسی برای فارسی آموزان این حوزه دو چندان کرد.

تأسیس کرسی مستقل دانشگاهی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه فزارابی قزاقستان و اعزام مرحوم پروفیسور رستم‌اف برای فرصت مطالعاتی به تهران فرصتی دست داد تا از حضور وی در ایران بهره بجویم.

این کتاب با همیاری و همکاری دکتر یدالله ثمره تألیف شده که قبلاً مجموعه آموزش زبان فارسی «آزفا» را تألیف نموده است و طی چند سال اخیر به عنوان یکی از بهترین کتابهای آموزش زبان فارسی شناخته شده است.

دریغ و صد دریغ که این کتاب زمانی به چاپ سپرده می‌شود که یکی از مؤلفین دانشمند آن، روی در نقاب خاک کشیده است. پروفیسور رستم‌اف پس از مراجعت از ایران در اثر سکنه جان به جان آفرین تسلیم کرد و فرهنگ ایران یکی از دستاوردها فاضل خویش را در حوزه آسیای مرکزی از دست داد. مشغولیت عمده وی تا واپسین دم حیات این کتاب بود و حتی در لحظه‌های آخر حیات اصلاحات خویش را در این متن به دست همسرش سپرد تا در کتاب منظور شود. به هر تقدیر آدمی را از مرگ گریزی نیست.

همه کارهای جهان را در است

مگر مرگ کان را دری دیگر است

اما یاد فرزانه‌ای چون او را چگونه می‌توان از صفحه خاطر زمانه سترد. حیات بارور او میوهایی بار آورد که دست‌نفرسود زمانه نمی‌شود و همواره بر پیشانی تاریخ خواهد درخشید.

آثار ناتدل علینا

فانظرو ابعده نازالی آلائار

این کتاب برای دانشجویان زبان فارسی و ایرانشناسی جمهوری قزاقستان تهیه شده است و برای دیگر جمهوریهایی نیز قابل استفاده است. ناشر امیدوار است چاپ این کتاب کمکی باشد به ترویج فرهنگ ایران و زبان فارسی در کشور قزاقستان.

چاپ این کتاب مرهون کوششهای

پرفسور رستم‌اف است. از حضرت خداوند برای ایشان رحمت واسعه آرزو می‌کنیم و امیدواریم خداوند او را که با عنما که مدادشان افضل از خون شهادت، محشور فرماید.

علی اصغر شعر دوست

جنبشهای حزبی در بعلبک

نویسنده: دکتر حسن عباس نصرالله
زبان: عربی

نویسنده در این کتاب به بررسی و تحلیل جنبشهای حزبی در بعلبک، محل سکونت خویش پرداخته و با بیان یک مقدمه و دو فصل به انگیزه پیدایش و فروپاشی احزاب اشاره می‌کند.

وی در این کتاب به طور خلاصه به بیان صفات و خصوصیت‌های حزبی پرداخته و با کمک چراغ دیوژن در جستجوی یافتن حقیقت است، گرچه قادر به یافتن آن نباشد. آیه شریفه «کل حزب بما لایهم فرحون» در این مورد کاملاً مصداق دارد. چراکه در طی حوادث لبنان هر حزب ادعای دفاع از حقوق انسان و وطن می‌کرد اما در این راستا هرکدام از جاسوسان و طایفه‌گرایان از آرمان و فعالیت خود راضی بودند.

کتاب از یک مقدمه و دو فصل تشکیل شده است. مقدمه به شرح و جستجو و بردن از پدیده حزب‌گرایی به عنوان یک مانع پیشرفت پرداخته است. فصل اول شامل خصوصیت‌های حزبی در لبنان و جهان عرب است که با آگاهی و بینش حزبی و هدف از پیدایش حزب آغاز می‌شود و به مرحله تصوف و ذوب انسان در انسان کامل یا مطلق خاتمه می‌یابد و همچنین به مقایسه بین احزاب جهان سوم و جهان متمدن و پیشرفته می‌پردازد. نویسنده این نکته را بیان می‌کند که جریان‌های حزبی در لبنان مخالف جریان حزبی پیشرفته در

غرب می‌باشد؛ زیرا در غرب درگیری داخلی وجود دارد، حال آنکه احزاب جهان سوم فقط به درگیریهای سیاسی تکیه ورزیده و در صورت عدم یافتن دلیل و منطق از قدرت استفاده می‌کنند و به ترور، قتل و زندان روی آورده و به وسیله قدرت سعی در بیداری و آگاه کردن مردم دارند.

به نظر مؤلف فراوانی احزاب در بعلبک مانع فعالیت‌های سازندگی، پرورشی و فرهنگی گشته است.

در کتاب به نقش دانشجویان بعلبکی در دانشگاه دمشق و تأثیر طرز تفکر حزبی در آنها و انتقال آن به بعلبک اشاره شده است.

به نظر نویسنده طایفه‌گرایی از گشایش تفکر حزب می‌کاهد. احزاب لبنانی در ریاست و صدور فرامین، برچسب قبیله‌ای به خود گرفته‌اند که از جمله این احزاب می‌توان به حزب «کتاب»، «سوسیالیست ترقی خواه»، «جنبش امل»، «حزب الله» و ... اشاره نمود.

مؤلف یک فصل را به درگیریهای حزبی اختصاص می‌دهد که آن را به شاخه‌های زیر تقسیم می‌کند:

۱- عقایدی، سیاسی در زمان صلح

۲- نظامی، درگیری در زمان جنگ

از عناوین فصل اول می‌توان به «درگیری احزاب و حکومت»، «نقش زن بعلبکی در احزاب» و «مطبوعات احزاب» اشاره نمود.

فصل دوم مخصوص احزاب سیاسی است و بیش از سی سازمان لبنانی را مورد بررسی قرار می‌دهد که هر کدام یا شعبه‌ای در بعلبک داشته و یا این‌که بعلبکیها در تأسیس و فرماندهی آنها نقش بسزایی داشته‌اند. در مجموع می‌توان این نکته را بیان داشت که نویسنده در نگارش تاریخ احزاب از شیوه‌ای یکنواخت برخوردار بوده است. وی به ذکر تاریخ تأسیس حزب و مؤسسان آن و ورود حزب به بعلبک، آرمانها و شعارها، چارچوب سازماندهی، تبلیغات حزب در بعلبک، وسعت انتشار حزب در بعلبک و مهمترین درگیریهای عقیدتی - نظامی با دیگر احزاب و حکومت می‌پردازد.

کتاب جنبشهای حزبی در بعلبک به ترسیم تاریخ سیاسی شهر بین فرمالدهی سمبولیک سوذجو و نیروهای حکومتی غیرمستول، قبیله‌های مختلف و آرمانهای حزبی می‌پردازد.

راز نماز (برای جوانان)

نویسنده: محسن قرائتی

تدوین: جواد محدثی

چاپ هفتم: بهار ۱۳۷۱

۱۳۰ صفحه، ۱۲۰ ریال

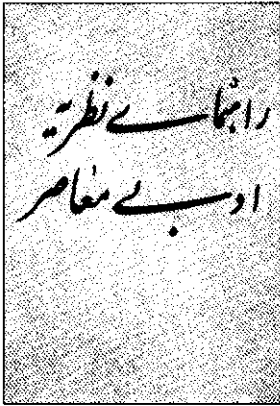
ناشر: سازمان چاپ و انتشارات

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

نویسنده، کتاب حاضر را به منظور آشنایی بیشتر جوانان با مسائل مذهبی به رشته تحریر در آورده است. وی سعی بر آن دارد جوانان را بیشتر با مسئله «نماز»، که برترین عبادت نزد خداوند محسوب می‌شود، آشنا سازد. به طور کلی هدف نویسنده آن است که با استناد از آیات و روایات فلسفه عبادت را شرح دهد.

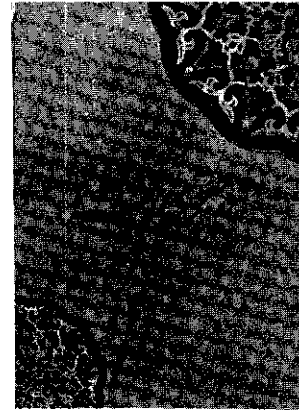
آقای قرائتی در بخش اول کتاب در تعریف از نماز چنین نوشته است: آنکه «بنده» آفریدگار است و این بندگی را احساس می‌کند و می‌داند و باور دارد، در برابر او، مطیع فرمان است و در پیشگاهش سر بر خاک می‌نهد و قامت خم می‌کند و به سجده می‌افتد و با وی راز می‌گوید و نیاز می‌طلبد و آن خالق بی‌همتا را که سر رشته‌دار اوست، به عظمت و پاکی می‌ستاید.»

گفتنی است که ترجمه روسی کتاب حاضر نیز توسط انتشارات بین‌المللی الهدی چاپ و انتشار یافته است.

دو نکته خاصند، اما قدرت جامعه اسلامی و استعداد نوزایی و خلاقیت آن را در عین تمدن نشان می‌دهد که از ایمان پرمایه و استعداد شگفت‌انگیز اقوام گوناگونی که زیر خیمه خود گرد آورده بهره گرفته و با یاری آرمان بی‌نهایت‌نگر و فکر و اندیشه آزادساز و وحدت‌بخش و وحدت‌آفرینی که زیربنای ایجادش بوده، توانسته است متن هم آوا و بیش و کم یکپارچه به وجود آورد؛ امتی که حتی پس از مواجه شدن با دشمنی و کینه‌ورزیهای فراگیر و رکود نسبی نه تنها موفق شده است به زندگی خود ادامه دهد بلکه این توانایی درونی را داشته است و دارد که به محض رفع موانع - هر چند به مقدار اندک - بار دیگر سر برآورد و به میدان آید و چرخ برهم زند.

از جمله مقالات این بخش، مقاله محققانه قدرت از نظر ابن‌خلدون است. در این مقاله که حاصل نظر دقیق و نکته‌یاب نویسنده در اثر بزرگ ابن‌خلدون یعنی مقدمه کتاب العبر است (و شاید اگر مقدمه تنها بگوییم و آن را به کتاب العبر اضافه نکنیم بهتر باشد زیرا عظمت مقدمه العبر بیش از خود العبر است چرا که تفکر ابن‌خلدون در مقدمه ظاهر شده است) نکات مهمی در باب جاه و قدرت و حکومت و ثروت آمده است که آن همه را نویسنده از اشارات و تنبیهاط پراکنده ابن‌خلدون استنباط کرده است. مقالات دیگر این مجموعه نیز خواندنی است.

در جستجوی ریشه‌ها

مجموعه مقالات تحقیقی

نویسنده: دکتر حسن حبیبی

ناشر: انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۳

۴۷۲ صفحه، مصور، نقشه

این کتاب مجموعه مقالات و سخنرانیهایی است که یک دانشمند ادیب و سیاستمدار در سالهای اخیر ترجمه کرده، نوشته یا در مجالس علمی رسمی القاء کرده است. نویسنده در یادداشت صدر کتاب با تواضع نوشته است: «آنچه در این کتاب آمده است برای اهل فضل و ادب آشناست. نویسنده این سطور تنها در اندیشه آن بوده است که (...) نکته‌های مهم و کهن و پراکنده را به ترتیبی نو در کنار هم قرار دهد و گهگاه نیز نتیجه‌ای از یافته‌های بزرگان دانش و ادب به دست دهد...»

وقتی خواننده یکی دو مقاله از کتاب را می‌خواند نه فقط نظر نویسنده را تصدیق می‌کند بلکه احساس می‌کند که آن مطالب کهن و پراکنده با ذوق خاصی به زبان مناسب زمان گردآمده است. همه مقالات این مجموعه خواندنی است، اما نویسنده خود معتقد است که مقاله‌ای مربوط به مسائل شهرنشینی و توسعه تمدن اسلامی در غرب عالم اسلامی و مباحث مربوط به قدرت پولی و نظام مالی مسلمانان در چند قرن نخستین پس از ظهور اسلام از جهات مستعد درخور توجه و موجب تأمل و شایسته بحث و بررسی‌اند. این اطلاعات هرچند اندک و جزئی‌نگر مربوط به یک یا

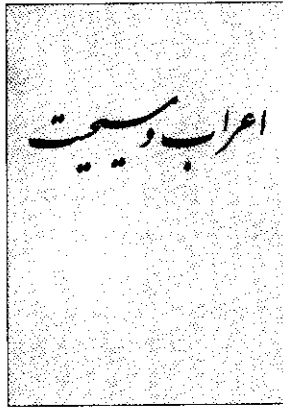
طبع دارد. از جمله این کتابها، کت راهنمای نظریه ادبی معاصر اثر رامان سل است که استاد ادبیات انگلیسی در دانش لنگستر است. اگر بخواهیم در یکی جمله کتاب را معرفی کنیم می‌گوییم «نویسنده با مهارت تمام اصول و امهات حوزه‌های مختلف نقادی جدید از صور انگاری (فرمالیسم) روسی گرفته تا پست استرکتورالیستها و پست مدرن‌ها بیان می‌کند و کتاب را با فصلی در ب «مکتب انتقادی اصالت زن» پایان می‌دهد. در این کتاب خواننده با مشهورترین منتقدان ادبی معاصر ما لوکاس باختین، آدورن، فوکو، دربر کریستوا، دومان، ایگلتون و جیمسون که زبانی نسبتاً ساده و قابل فهم نوشته شده است، آشنا می‌شود. کتاب را آقای عبا مخبر به فارسی برگردانده است. امیدوار در فرصتی دیگر در خصوص مطالب کتا و نحوه ترجمه آن چیزی بنویسیم. آن فعلاً می‌توان گفت این است که ترجمه انتشار این قبیل کتابها خدمت فرهنگ بزرگی است که قدر آن مجهول نخواه ماند.

راهنمای نظریه ادبی معاصر

نویسنده: رامان سلدن

مترجم: عباس مخبر

در دو سه سال اخیر انتشارات طرح‌نو کتابهای خوبی چاپ و نشر کرده است. این مؤسسه انتشاراتی غیر از سلسله کتابهای مربوط به «بنیانگذاران فرهنگ امروز» کتابهایی نیز تحت عنوان ادبیات و نظریه‌های معاصر چاپ کرده و آماده برای

اعراب و مسیحیت: تاریخ در خاورمیانه

اثر: کنت کراگ

انتقاد از: سیدنی گریفیث، استاد دانشگاه کاتولیک واشنگتن

کنت کراگ، اسقف کلیسای انگلیس و محقق با سابقه مطالعات عربی و اسلامی، یکی از معدود محققان ممالک انگلیسی‌زبان است که برای دین اسلام اهمیتی خاص قائل است. از دیدگاه مسائل سیاسی جهانی یا «مطالعات بین‌المللی» درباره اسلام کتابهای زیادی نگاشته شده است. حتی از منظر محققان تاریخ ادیان و پژوهشگرانی که در زمینه مطالعات تطبیقی ادیان کار می‌کنند نیز کتابهای زیادی درباره اسلام وجود دارد. آنچه بین کنت کراگ و سایر محققان تمایز می‌گذارد این است که او قرآن و تاریخ صدر اسلام را از دیدگاه شخصی خود، دیدگاه مسیحی معتقد به عیسی مسیح، مورد بررسی قرار می‌دهد. او حدود بیست جلد کتاب و انبوهی مقاله درباره آنچه خودش «الهیات در ارجاع متقابل به یکدیگر» می‌خواند نوشته است. از این نظر او را می‌توان همپای لویی ماسینیون، شرق‌شناس برجسته فرانسوی، دانست که هر دو در عشق به زبان عربی، قرآن و پیامبر اسلام وجه اشتراک داشتند. در حالی که آثار ماسینیون در دنیای کاتولیک بسیار مؤثر بوده، آثار کراگ نیز تأثیری مشابه بر جهان انگلیسی‌زبان به جا

آلایمانا است. این کتاب در عین حال که متضمن مسائل بسیار جدی و اساسی در اخلاق پزشکی است، چون زبان‌روایی و داستانی دارد بسیار خواندنی است و البته در بسیاری موارد خواننده را به تأمل وامی‌دارد.

اما مجموعه مقالات در هفت جلد و به ترتیب زیر انتشار یافته است:

جلد اول: کلیات اخلاق پزشکی

جلد دوم: اخلاق پزشکی در آیین اسلام

جلد سوم: سوگندنامه‌های پزشکی (اخلاق در آموزش و پژوهش)

جلد چهارم: پزشک و قوانین حقوقی (قصور و تقصیر در تشخیص و درمان)

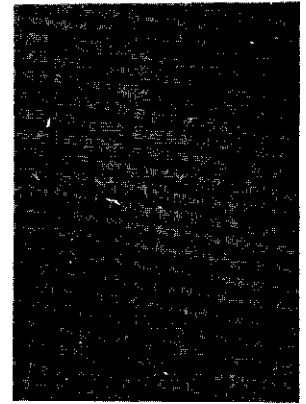
جلد پنجم: مسائل مستحدثه

جلد ششم: پزشک و جامعه

جلد هفتم: صفات یک پزشک (رابطه پزشک و بیمار)

پیداست که چنین مجموعه‌هایی غث و سمین داشته باشد، اما تعداد مقالات و سخنرانیهای خوب آن کم نیست. اصلاً مسئله اخلاق پزشکی در زمانی که رابطه پزشک و بیمار بیش از هر وقت به رابطه شخص با شیء تبدیل شده و رعایت تشریفات درمان مهمتر از درمان تلقی می‌شود بسیار مغفتم است. مطالعه مقالات اخلاق پزشکی لااقل می‌تواند ما را متذکر سازد که در گذشته پزشکان غالباً حکیم و فیلسوف بوده‌اند و عهد و پیمان می‌بسته‌اند که اصول شغل شریف خود را رعایت کنند و معمولاً به آن اصول پای بند و وفادار می‌مانده‌اند.

امروز کارها قدری دشوار شده است اما به هر حال پزشک به صرف تحصیل دانش پزشکی به مقام ارجمند خود نمی‌رسد؛ بلکه با عمل و اخلاق پزشکی، در خور عزت و حرمتی می‌شود که مردم برای پزشک قائلند. جا دارد که از بابت این کتابها از وزارت بهداشت و درمان تشکر شود و چه خوب است که آنها را برای مراکز درمانی و بهداشتی و کتابخانه‌های دانشگاهها بفرستند و درس اخلاق پزشکی را که مسلماً در میان استادان پزشکی اشخاص صالح برای تدریس آن کم نیستند، در برنامه دانشکده‌های پزشکی گنجانند

مجموعه مقالات اخلاق پزشکی

(۷ مجلد)

ناشر: مرکز اطلاعات و تحقیقات اخلاق

پزشکی

تابستان ۱۳۷۳

یکی از کنگره‌ها و سمینارهای لازم و مفید، سمینار اخلاق پزشکی بود که از ۲۳ تا ۲۵ تیرماه ۷۲ در تهران برگزار شد و حاصل و ثمر علمی آن در ۷ مجلد گردآوری و انتشار یافت. وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی که ظاهراً احساس کرده است در عصر ما لازم است پزشک به مقام اخلاقی خود متوجه و متذکر باشد، مرکزی به نام «مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی» تأسیس کرده است. از اولین اقدامات این مرکز چاپ کتابهای مفید در زمینه اخلاق پزشکی است و چنین می‌نماید که از مراکز فعال و پرنشاط علمی و تحقیقی باشد؛ زیرا در فاصله کوتاهی پس از تأسیس، ۱۱ جلد کتاب منتشر کرده است (و شاید تا این یادداشت چاپ شود آثار دیگری هم انتشار داده باشد).

از جمله این آثار یکی کتابی است به نام رضایت خاموش اثر جن ونسیک ترجمه دکتر ناصر بلیغ در بیان اصول اخلاق پزشکی و رابطه پزشک و بیمار و موارد و مسائل مهم اخلاق پزشکی. کتاب دیگر موارد کلاسیک در اخلاق پزشکی نام دارد. این کتاب، که در سه جلد انتشار یافته است نوشته دکتر گرگوری - ای - پنس و ابسته به دانشکده پزشکی و گروه فلسفه دانشگاه

گذشته، و به ویژه در کلاسهای درس و مجامع فرهنگی صاحب نفوذ بوده است.

اولین کتاب کنت کراگ ندای مناره (۱۹۵۶)، ویرایش جدید (۱۹۸۵) نام داشت که کتابی بسیار پرفروش بوده و بارها تجدید چاپ شده است. کراگ در این کتاب به معرفی اسلام به جهان غرب، به ویژه دانشجویان علوم دینی، می پردازد و با دیدگاه مثبتی که نسبت به اسلام اتخاذ می کند، آنان را به بررسی دقیق مباحث اسلامی فرا می خواند. او با منفی بافیهای رایج در غرب نسبت به اسلام مخالفت می کند و معتقد است که همین امر مانع از آن شده است تا وجوه مشترک اسلام و مسیحیت خودنمایی کند.

کتاب بعدی کراگ سیندلها در مسجد (۱۹۵۹) نام دارد و در واقع اثری است درباره «حضور مبانی مسیحیت در دین اسلام». البته او به حضور فیزیکی مسیحیان در کشورهای اسلامی کاری ندارد. در این کتاب نیز کراگ می کوشد تا همدلی مسیحیان را نسبت به اسلام برانگیزاند.

کراگ در سال ۱۹۶۹ کتاب خانه اسلام را نوشت که کتابی در مجموعه حیات دینی انسان بود و کراگ در سال ۱۹۸۰ آن را در بخشی از جنگ اسلام از درون: جنگی درباره دین اسلام با همکاری مارستن اسپایت انتشار داد. با این کتاب بود که کنت کراگ به یکی از برجسته ترین چهره ها در زمینه تحقیقات و آموزش اسلام بدل شد.

در دهه ۱۹۷۰ کراگ به قرآن رو آورد و به ترتیب در سالهای ۱۹۷۱ و ۱۹۷۳ دو کتاب رخدادی به نام قرآن و روح قرآن را نوشت. او در تمام آثار بعدی خود به این دو کتاب ارجاع می دهد و به این ترتیب مشخص می شود که اهمیتی بسیار زیاد برای این دو کتاب قائل بوده است. او با دقت و تبخیری فوق العاده به بررسی صفحه به صفحه قرآن پرداخت و کوشید تا در شرح و تفسیر آیات آن، از اصطلاحات مسیحی استفاده کند تا خوانندگان کتاب بتوانند درک عمیقی از آن به دست آورند.

کراگ در سال ۱۹۸۵ مجموعه مقالاتی درباره تفاسیر هشت متفکر جدید مسلمان

از قرآن تحت عنوان قلم و ایمان انتشار داد. این کتاب یکی از جذاب ترین آثار اوست و به خوانندگان انگلیسی زبان، دیدگاهی تازه و کم سابقه نسبت به آثار نویسندگان مسلمانی که بسیار بانفوذ بوده اند، ارائه می کند.

کراگ در این سالها بسیار پرکار بود و چندین کتاب دیگر، از جمله محمد (ص) و مسیحیت (۱۹۶۴)، یهودیان و مسلمانان (۱۹۸۵)، مسطالعاتی در قرآن (۱۹۸۶)، مسیح و ادیان: علم کلام در ارجاع متقابل (۱۹۸۶) را نوشت.

کراگ کتابهای دیگری نیز نوشته است که بررسی و حتی طرح عنوان اینها از حوصله این مقاله خارج است. جدیدترین کتاب کراگ اعراب و مسیحیت: تاریخ در خاورمیانه (۱۹۹۱) نام دارد. به دلایلی انتظار می رفت که کراگ این کتاب را چندین سال پیش نوشته باشد؛ چون او سالها در خاورمیانه زندگی کرد، از پنجاه سال پیش در کشورهای مختلف خاورمیانه اقامت داشت و با توجه به تبعات گسترده اش در زمینه اسلام و قرآن، می توانست بررسی تاریخی خود را از خاورمیانه مدنهای پیش نوشته باشد.

کتاب جدید کراگ، همچون سایر آثار او، اثری شخصی و نشانگر برداشتهای وی از اعراب و مسیحیت و تاریخ روابط آنهاست. اما در اینجا، و نیز در سایر آثار او، کتاب شناسی و یادداشتها صرفاً به منابع انگلیسی و چند منبع محدود عربی خلاصه می شود. مایه تأسف است که این اثر فقط به منابع مذکور تکیه دارد.

کتاب جدید کراگ حاوی دوازده فصل است که آن را می توان به دو بخش برابر تقسیم کرد. شش بخش اول به گذشته دور تا دوره عثمانی، که در سال ۱۹۱۸ به پایان رسید، می پردازد. بخش دوم با مسائل جدیدتری سر و کار دارد: ناسیونالیسم عرب، وضعیت یگانه مصر، تراژدی لبنان، جهان شاعرانه اعراب مسیحی و آینده مسیحیانی که در قلمرو اسلام زندگی می کنند.

در شش فصل اول کتاب لب کلام کراگ این است که مسیحیان عرب زبان

توانسته اند جوهر مسیحیت را به مسلمانان بشناسانند. کراگ در بخش دوم کتاب به بررسی برخی مسائل مهم روز در جهان عرب می پردازد و آنها را از دیدگاه کلامی مورد بررسی قرار می دهد. او در فصل «تراژدی لبنان» این تراژدی را همسایه بودن با اسرائیل می داند و معتقد است که «شاید اسرائیلی ها می خواهند انتقام کشتار یهودیان در جنگ دوم جهانی را از مردم لبنان بگیرند». او در فصل «اعراب مسیحی و اسرائیل»، صهیونیسم را «امپریالیستی سیاسی» می داند و اعتقاد دارد که نفرت اعراب از اسرائیل «به هیچ وجه جنبه ضدیت با دین یهود ندارد»، و معتقد است «ریشه های ابراهیمی یهودیان و اعراب می توانست در صلح و سازش میان آنان مفید افتد، اما خودکامگی سیاسی سردمداران صهیونیسم مانع از آن شد». به هر تقدیر، اینکه یک عالم مسیحی قرآن را به زبانی آشنا برای مسیحیان تشریح می کند امر مهمی است اما تحلیلی که کراگ از تاریخ خاورمیانه به دست می دهد چندان بیطرفانه نیست.

معماری اسلامی در چین

نویسنده: لیو جی پینگ

مترجم: مریم خرم

ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت

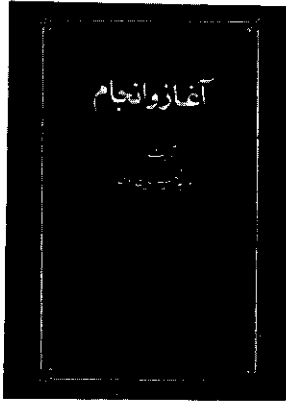
فرهنگ و ارشاد اسلامی

چاپ اول: بهار ۱۳۷۳، ۲۹۹ صفحه

چین، کشور کهنسال، با سابقه تاریخی چندین هزار ساله، دارای تمدن درخشان و قدیمی و یکی از چند کشور بنیانگذار تمدن بشری است. به موازات قدمت چین، معماری هم در این کشور پهناور، توسعه یافته و سیکی بخصوص در تاریخ تمدن به خود اختصاص داده است. معماری اسلامی ترکیبی از آداب و رسوم اسلامی و معماری چینی است.

اسلام در چین از سال ۶۴۵ میلادی با

آغاز و انجام خواجه نصیرالدین طوسی

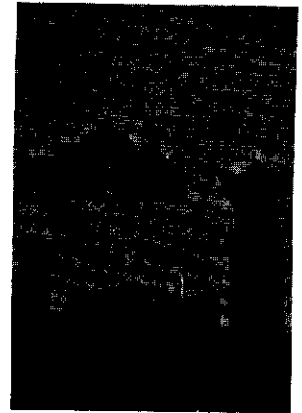

مقدمه و شرح و تعلیقات: آیت الله حسن
حسن زاده آملی
ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت
فرهنگ و ارشاد اسلامی
چاپ سوم، تابستان ۱۳۷۳

کتاب مشتمل بر ۲۰ فصل کوتاه است که تعلیقات محققانه و عمیقی بر آن افزوده شده است. برای آنکه یخوتاندگان با نمونه‌ای از مطالب نفیس این کتاب گرانقدر آشنا شوند، فصل چهارم آن را عیناً نقل می‌کنیم:

در اشاره بمکان و زمان آخرت

چون دنیا ناقص است بمثابه کودک و طفل را از دایه و گهواره گزیر نیست دایه او زمان است و گهواره او مکان. و بوجهی پدر او زمانست و مادر او مکان و مکان و زمان هر یک باثری از آثار مبدع خود مخصوص اند، و آن احاطت است بکاینات. چه این احاطه خدای راست، انه بکل شیء محیط و زمان را احاطه که اثر مبدعست چنان حاصل آید که بعضی از آن اول باشد و بعضی آخر و مکان را چنانکه بعضی ظاهر باشد و بعضی باطن و چون هر دو بذات و بطبع نیستند هیچکدام در هیچکدام تمام نیست، پس وجود هر بعضی از زمان اقتضاء عدم بعضی دیگر می‌کند. و حضور بعضی از مکان اقتضاء غیبت بعضی دیگر می‌کند. گذشته زمان نیست و آینده همچنین. اگر زمان وجودی دارد وجود حال است که کمترین زمانی است، و از خردی مقداری ندارد. حکماء آن را «آن» خوانند. و اگر مکان را احاطتی هست همه مکان راست نه جزوی را ازو، همه مکان راست که آسمان و زمین و دیگر کائنات را حاویست. و آخرت از زمان و مکان میراست، چه از نقصان منزه است. اما نشانها که از آن باهل زمان و مکان دهند گاه زمانی بود و گاه مکانی تا بلسان قومه بود. و نشان زمان بکمترین زمان تواند بود مانند حال، و ما امرالساعة الاکلمح البصرأ و هو اقرب و نشان

اعزام اولین سفیر خلافت اسلامی، به دیار امپراتور چین راه یافت و طی یک قرن در گوشه و زوایای این کشور گسترش پیدا کرد. اسلام در سالهای بعد از طرق دیگر نیز در این کشور نفوذ کرد. مسلمانان بعد از فتح ایران راهی امپراتوری چین شدند و بسیاری از مستطاق غربی چین را که امروز مسلمان نشین هستند با جنگهای آزادیبخش فتح نمودند. اگر چه اعراب در سالهای بعد از این مناطق بازگشتند ولیکن مذهب و آداب و سنن مسلمانان باقی مانده و اسلام دین ملی گردید.

مجموعه آثار اسلامی در چین گواهی است بر حضور مسلمانان و گسترش اسلام و تمدن اسلامی در این کشور که بررسی و حفظ آن واجب می‌نماید. اگر تاریخ مدون و مرتبی از تحولات مسلمانان در چین به عنوان یک اقلیت نوشته نشده و یا در طی قرون و اعصار حفظ نشده، این مجموعه آثار می‌توانند بخش عمده‌ای از این وظیفه را به انجام رسانند.

کتاب حاضر اگر چه به منظور معرفی بخشی از تمدن و تاریخ تهیه شده ولیکن برای ما ایرانیان اولاً به جهت آشنایی با مساجد و سبک معماری آنها مفید است؛ زیرا ایران، خود، سبکی بی‌نظیر و منحصر به فرد در جهان در زمینه معماری مساجد دارد. ثانیاً در شناخت و مطالعه و تحقیق درباره وضعیت مسلمانان در چین، از ابتدا تاکنون، کمک بسیاری می‌نماید. امید است که مطالب این کتاب مفید فایده افتد.

مکان بفراخ‌ترین مکانی، و جنة عرضها كعروض السماء و الارض. و ابداع هم زمانی نیست و صفت او بکمتر زمانی کنند. و ما امرنا الا واحده کلمح بالبصر. پس مبدأ و معاد از این روی نیز متشابهند. یقین که آخرتی است؛ تعلقش بزمان و مکان هم برین سیاق گیرد، اما تعلقش بقلت زمان چنانکه گفته‌اند، البیقینیات لحظات و بسواعت مکان، افمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه.

غفلت و رسانه‌های فراگیر

مجموعه مقالات یوسفعلی میرشکاک
ناشر: انتشارات برگ
سال چاپ: ۱۳۷۲

بیشتر مقالات این دفتر درباب شعر و شاعران معاصر است از جمله اوصاف این مقالات داشتن نشان صدق و صفا و بری بودن از حسد و غرض شخصی است. میرشکاک در مورد تمام شاعرانی که نامشان در دفتر آمده است با عدالت حکم کرده است. اکنون مجال بحث از تمام مباحث این مجموعه مقالات نیست و شاید با نقل قطعه‌ای از فصل اول کتاب (که با مطالب این شماره مجله نیز مناسبت دارد) نمونه‌ای از مطالب کستاب را عرضه کرده باشیم. (ص ۲۲)

وابسته به غرب، مؤمن به دنیاست و دلبسته به غرب، مؤمن به نفس خود، وابسته به غرب از دین و توانمندیهای آن در تمام وجوه اعراض می‌کند و با صراحت دین خود را، دنیای خود، اعلام می‌دارد، اما دلبسته به غرب، سعی می‌کند با معیار قرار دادن نفس خود، دین و دنیا را به تفاهم برساند و برای تمهید بستن این تفاهم به دنیوی کردن امور دینی و دینی کردن امر دنیوی حکم می‌دهد. چنین غفلتی است که ما را بر آن می‌دارد تا بگوییم که نیست انگاری ویژه فرهنگ میانجی، در حال بروز است.

ای دل بیا که تا به پناه خدا رویم
زانچ آستین کوتاه و دست دراز کرد.

غفلت بشر غربی، غفلت دینی نیست. به عبارت دیگر، بشر غربی چون بدون مکر و نفاق به دنیا روی آورده، با هیچ حجابی جز همین دنیا مواجه نیست و به همین سبب عبور از خود و دنیای خود و روی آوردن به افق ظهور، برای او چندان دشوار نمی‌نماید. اما غفلت بشر شرقی امروز، هم دنیوی است و هم دینی، در کار دین خود به نفع دنیای خود، مکر و نفاق می‌کند و در کار دنیای خود با گریز به دین اهمال. بشر شرقی با چنان ساحاتی از دین روبروست که اگر ساده‌ترین آنها را بر خود فرض بدانند، نخست باید از وضع موجود تبری جست و به وضع موعود تولی کند و از سر تمام عادات زمانه خود بگذرد و این گذشت، در روزگار ما به قدری دشوار است که لحظه به لحظه به محال نزدیکتر می‌شود.

مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام

نویسنده: دکتر علیرضا فیض

ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
چاپ سوم: تابستان ۱۳۷۳، ۵۸۰ صفحه

این جزوه نخستین کتابی است که در زمینه حقوق جزای عمومی اسلام به زبان فارسی تألیف شده است.

نویسنده، که خود چندین سال است در رشته حقوق جزای عمومی اسلام تدریس می‌کند، بر این امر واقف است که عدم دسترسی دانشجویان و علاقه‌مندان حقوق اسلامی به جزوه و کتب فارسی زبان مربوطه معضل بسیار بزرگی است و به همین سبب نویسنده گرامی با سعی وافر به جمع‌آوری مباحث پراکنده در مطاوی کتبهای جزایی و سایر مسائل و کتب فقهی پرداخته و با مطالعه گسترده کتبهای حقوق جزای عمومی، مجموعه حاضر را تألیف و در اختیار علاقه‌مندان حقوق اسلامی قرار داده است. امید است که این مجموعه نفیس مطبوع طبع خوانندگان گرامی قرار گیرد.

لازم به یادآوری است که چون این کتاب در حقوق جزای تطبیقی به رشته تألیف درآمده، از مکاتب مختلف اسلامی و حقوق جزای وضعی بحثهایی به میان می‌آید؛ ولی سرانجام بحث با نظر اکثریت

فقهای شیعه خاتمه می‌پذیرد.

و از طرف دیگر «چون مقارنه‌ای است میان مذاهب مختلف اسلامی، از این رو نظرات فقهای بزرگ اهل سنت به مناسبت آورده شده است».

هدف نویسنده از این مقارنه و تطبیق این است که با کمال و برتری فقه اسلامی و تحقیقات دامنه‌دار شیعه بیشتر آشنا شویم.

فلسفه در بحران

رضا داوری اردکانی

انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳

این کتاب مجموعه مقالاتی است که در سال ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۹ نوشته شده و غالباً در مطبوعات چاپ شده است. متأسفانه اغلاط چاپی، بخصوص در مقدمه طولانی کتاب، زیاد است و نویسنده از این بابت از خوانندگان عذر می‌خواهد.

دین در قرن بیست و یکم

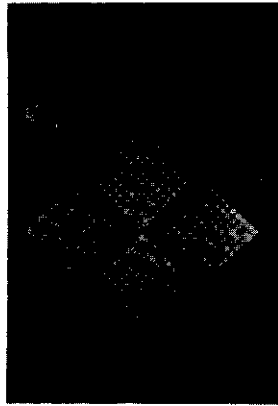
به زبان اسپانیولی
از نشریات دانشگاه داثوستو

دین در قرن بیست و یکم نام دفتری است که دانشگاه داثوستو انتشار داده و متضمن سخنرانیهایی است که استادان مدعو خارجی در این دانشگاه ایراد کرده‌اند.

مسائل فلسفی، مکتبهای فلسفی، میانی علوم

نویسنده: دکتر علی شریعتمداری
ناشر: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
چاپ پنجم، ۱۳۷۳، بیست و یک +
صفحه ۴۹۲

این کتاب مشتمل بر شش فصل است. فصل اول فلسفه چیست، فصل دوم فلسفه و زندگی، فصل سوم واقعیت جهان، فصل چهارم معرفت، فصل پنجم ارزش شناسی و

بهداشت تغذیه و درمان طبیعی

نویسنده: دکتر عباس داروئیان
ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت
فرهنگ و ارشاد اسلامی
چاپ اول: پاییز ۱۳۷۳، ۱۲۰ صفحه

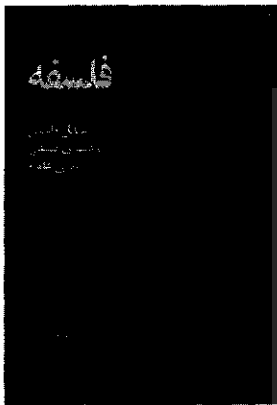
با اینکه در موضوع بهداشت و تغذیه، تحقیقات زیادی به وسیله دانشمندان انجام گرفته و کتابهای زیادی نوشته شده که شایسته ستودن است، ولی تطبیق آنها با داروها و غذاهای سنتی برای خواننده خالی از اشکال نیست.

این جزوه به زبانی ساده مسائل بهداشتی و غذایی روزمره را بیان می‌کند. امید است که مفید فایده افتد و خوانندگان دستورات آن را چنان به کار بندند که پس از مدتی نسبت به آن احساس بی‌نیازی کنند.

در اینجا لازم است که از روانشاد استاد فقید دکتر عباس داروئیان، نویسنده گرانقدر این مجموعه، نیز یاد به میان آید.

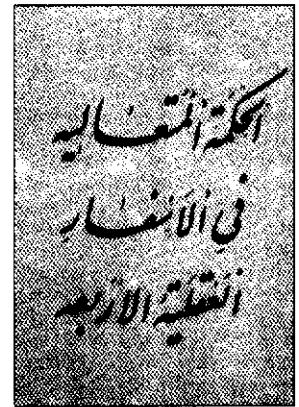
این مجموعه، نخست به طور تدریجی تا سال ۱۳۶۹ توسط آن مرحوم تدوین و به کمک دوستان اصلاح و تنظیم گردید و در تابستان ۱۳۷۰ تکثیر شد و به دلیل استقبال زیاد تصمیم به چاپ آن گرفته شد. از این رو آن مرحوم در آن تجدید نظر کرده مطالبی دیگر را بر آن افزود اما تقدیر چنین بوده که نتیجه زحمات چندین ساله خود را به صورت مکتوب نبیند.

از میان این سخنرانیها، دو سخنرانی مربوط به اسلام و ایران است که این دو سخنرانی را آقای دکتر محمود سریع‌القلم و دکتر رضا داوری اردکانی ایراد کرده‌اند. این سخنرانیها در اسفندماه سال گذشته ایراد شد. ذکر این نکته لازم است که کوشش رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در اسپانیا و همت و علاقه شخصی آقای اجاره‌دار (رایزن فرهنگی) در تشکیل این مجلس بسیار مؤثر بوده است. مطالب کتاب به زبان اسپانیایی است و مضمون آن هر چه باشد، انتشارش را می‌توان نشانه‌ای از توجه و علاقه به دین در عالم غربی دانست.

فصل ششم علم.

چنانکه از عناوین فصول پیداست کتاب شامل امهات مطالب فلسفه عمومی است. مؤلف محترم در هر فصلی کوشیده نظرهای مهم را به ترتیب تاریخی بیان کند و از این جهت کتاب را تاریخ مختصر فلسفه هم می‌توان دانست. اینکه در سالهای اخیر این کتاب چندین بار تجدید چاپ شده است، گواه اقبال و توجه خوانندگان به آن است و البته دانشجویان فلسفه نیز، به خصوص در درسهای فلسفه عمومی و فلسفه معاصر، از این کتاب استفاده می‌کنند.

الحكمة المتعاليه في الاسفار العقلية الاربعه

تأليف: الحكيم الالهى و الفيلسوف
الربانى صدرالدين شيرازى
تصحيح و تعليق: آيت الله حسن
حسن زاده املى
ناشر: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت
فرهنگ و ارشاد اسلامی
جلد اول، چاپ اول ۱۴۱۴ هجرى
قمرى

نه این کتاب و نه مصنف بزرگ آن و نه صاحب ارجمند تعلیقات نیاز به تعریف ندارند. امید است مجلدات بعدی نیز هر چه زودتر منتشر شود و مورد استفاده اهل حکمت قرار گیرد.